

ПОРІВНЯННЯ У ПОЕТИЧНОМУ МОВЛЕННІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ І ЛІНИ КОСТЕНКО: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

Рудь Ольга Миколаївна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови і літератури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
ORCID ID: 0000-0002-5985-2422

Грицай Єлизавета Олегівна,
магістр спеціальності 014 «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)»
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
ORCID ID: 0009-0007-1714-8035

Статтю присвячено вивченню порівняння у поетичному мовленні Лесі Українки і Ліни Костенко в лексико-семантичному аспекті. Розглянуто різні лінгвістичні підходи до тлумачення поняття «порівняння», за якими порівняння визначається як троп, тропейчна фігура, в якій мовне зображення особи, предмета, явища чи дії передається через найхарактерніші ознаки, що є органічно властивими для інших (Л. Мацько).

Визначено логіко-граматичну модель порівняльної конструкції, яка містить чотири складники: суб'єкт (предмет) порівняння; об'єкт (образ) порівняння; основа (підстава) порівняння; показник порівняльних відношень.

З'ясовано, що семантика компонентів порівняння дає змогу вивчити особливості мовомислення і світосприйняття автора, психологію творчості, виявити об'єктивну прагматичну інформацію, що є частиною зображуваного. Семантика предмета порівняння, як правило, пов'язана зі змістом усього твору. Вибір об'єкта порівняння ґрунтується на уявленнях, думках, почуттях, внаслідок яких одне уявлення, почуття викликає інше.

Лексико-семантичні моделі порівняльних конструкцій у поетичному мовленні Лесі Українки і Ліни Костенко визначено в межах тематичних груп об'єкта порівняння: «фауна», «флора», «явище природи» та інші. Виділено такі основні лексико-семантичні моделі порівнянь, як: «предметний світ – фауна», «абстрактне поняття – фауна», «фауна – фауна», «людина – флора», «абстрактне поняття – флора», «явище природи – флора», «предметний світ – флора», «предметний світ – явище природи», «абстрактне поняття – явище природи», «явище природи – явище природи», «людина – явище природи» тощо. У тематичній групі із суб'єктом (предметом) порівняння «мисленнєва/мовленнєва діяльність» досить поширеними є лексико-семантичні моделі з об'єктом (образом) порівняння «фауна» та «явища природи».

З'ясовано, що образні порівняння Лесі Українки і Ліни Костенко є творчим здобутком майстрів, вони наповнені естетичним смислом і наділені потужними експресивно-емоційними потенціями.

Ключові слова: порівняльна конструкція, структура порівняння, компарант, компаратор, основа (підстава) порівняння, тематична група, лексико-семантична модель.

Rud Olha, Hrytsay Yelyzaveta. The comparison of poetic speech of Lesya Ukrayinka and Lina Kostenko: lexical-semantic aspect

The article is devoted to the study of comparison of poetic speech of Lesya Ukrayinka and Lina Kostenko in lexical-semantic aspect. Different linguistic approaches to the interpretation of 'comparison' concept are considered, according to which the comparison is defined as a trope, a tropeic figure in which the linguistic image of a person, object, phenomenon or action is transmitted through the most characteristic features that are organically inherent to others (L. Mats'ko).

The logical-grammatical model of the comparative construction is defined, which contains four components: the subject of comparison; the object (image) of comparison; the basis of comparison; the indicator of comparative relations.

It was found out that the semantics of comparison components makes it possible to study the features of author's language thinking and worldview, the psychology of creativity and to reveal objective pragmatic information that is the part of what is depicted. The semantics of subject of comparison is, as a rule, connected with the content of entire work. The choice of object of comparison is based on ideas, thoughts, feelings, as a result of which one idea or feeling causes another.

The lexical-semantic models of comparative constructions in poetic speech of Lesya Ukrayinka and Lina Kostenko are defined within the thematic groups of comparison object: 'fauna', 'flora', 'phenomenon of nature' and others. The following main lexical-semantic models of comparisons are highlighted: 'objective world – fauna', 'abstract concept – fauna', 'fauna – fauna', 'man – flora', 'abstract concept – flora', 'natural phenomenon – flora', 'objective world – flora', 'objective world – natural phenomenon', 'abstract concept – natural phenomenon', 'natural phenomenon – natural phenomenon', 'man – natural phenomenon', etc. In thematic group with the subject (object) of comparison 'thinking/speech activity', lexical-semantic models with the object (image) of comparison 'fauna' and 'natural phenomena' are quite common.

It was found out that the figurative comparisons of Lesya Ukrayinka and Lina Kostenko are masters' creative achievements; they are filled with aesthetic meaning and endowed with powerful expressive and emotional potentials.

Key words: comparative construction, structure of comparison, comparant, comparator, basis of comparison, thematic group, lexical-semantic model.

Вступ. Українська література має безліч видатних та талановитих письменників, серед яких особливе місце посідають дві величні постаті – Леся Українка та Ліна Костенко. Їхні твори стали не лише окрасою української словесності, але й вічною таїною для дослідників поетичного слова. У їхній поезії, наголошує О. Бідюк, – щось «настільки цікаве й незвідане, настільки тонке й глибинне на рівні поезики й стилю, що годі тут шукати якихось однозначних прочитань» [1, с. 398].

Одним із поширених засобів сприйняття і пізнання навколишнього світу в поетичному мовленні Лесі Українки і Ліни Костенко є порівняння, що здатне перетворити звичайне на незвичайне, абстрактне на конкретне, надати словам нові виміри. За допомогою порівняння автори виражають складні емоції, створюють неповторні художні образи, дарують читачам новий погляд на звичайне. Порівняння орієнтовані на незвичність слововживання, посилення емоційності, образності вислову, оздобу мовлення.

Порівняння активно досліджується у сучасній лінгвістиці в різних аспектах – семантичному (Л. Олексичина, В. Поповиченко, Л. Прокопчук, О. Тищенко, Е. Швед, О. Щепка, О. Яцків та інші), фразеологічному (Г. Добролюбова, К. Мізін, А. Найда та інші), синтаксичному (І. Кучеренко, О. Марчук, Н. Плиса, Л. Прокопчук, С. Рошко, Н. Шаповалова та інші), стилістичному (В. Буда, К. Буркут, Л. Голоюх, С. Єрмоленко, Л. Мацько, А. Мойсієнко, Л. Мялковська, Є. Павленко, Л. Ставицька та інші). Однак останнім часом спостерігається відсутність єдиної концепції порівняння в українській мові, оскільки погляди сучасних учених на структуру, семантику й функції порівняльних конструкцій не є узгодженими.

Водночас порівняння як елемент ідіостилу письменників вивчали В. Васильченко («Мовностилістичні особливості порівнянь у поезії Ігоря Муратова»), О. Марчук («Структурно-типологічні параметри порівняльних конструкцій в ідіостилі М. Коцюбинського»), Л. Голоюх («Порівняння у романах «Диво» та «Роксолана» П. Загребельного»), Н. Дужик («Порівняння – концептуальний елемент стилю Олега Ольжича»), І. Сметана («Семантика й функції порівнянь у поетичній мові В. Свідзінського») та інші.

Матеріали та метод. Мета нашого дослідження – виявити лексико-семантичні моделі порівняльних конструкцій у поетичному мовленні Лесі Українки і Ліни Костенко.

Методи дослідження: метод дефініційного аналізу; метод вибірки і систематизації мовних одиниць; метод лексико-семантичного аналізу.

Матеріалом дослідження послужили: твори Лесі Українки в чотирьох томах [2] та книга віршів і поем «Вибране» Ліни Костенко [3], з яких вибрано понад 300 порівняльних конструкцій.

Результати. Порівняння є досить складним, багатоаспектним явищем, що викликає постійний інтерес учених різних галузей наукового пізнання – логіки, філо-

софії, психології, літературознавства, мовознавства. Це пояснюється тим, що здатність порівнювати поняття про об'єкти або явища допомагає людині краще пізнати і зрозуміти навколишній світ. Порівняння є обов'язковим елементом мисленнєвої діяльності людей, без нього неможливий аналіз властивостей об'єкта та визначення його місця в навколишньому середовищі; це один із методів пізнання зовнішнього світу, завдяки якому виникають нові знання.

У сучасній лінгвістиці порівняння тлумачиться як тропеїчна фігура, в якій «мовне зображення особи, предмета, явища чи дії передається через найхарактерніші ознаки, що є органічно властивими для інших» [4, с. 359]; як троп, «який полягає у поясненні одного предмета через інший, подібний до нього, за допомогою компаративної зв'язки, тобто єднальних сполучників: *як, мов, немов, наче, буцім, ніби* тощо» [5, с. 546].

Відповідно до потрактування порівняння логіко-граматична модель порівняльної конструкції містить чотири складники: 1) суб'єкт (предмет) порівняння (компарат) – те, що порівнюється; 2) об'єкт (образ) порівняння (компаратор) – те, з чим порівнюється суб'єкт; 3) основа (підстава) порівняння – ознака, за допомогою якої один предмет порівнюється з іншим; 4) показник порівняльних відношень – засіб мовного оформлення порівняльної семантики (сполучники) [4, с. 359; 5, с. 142]. Саме ці елементи становлять єдине структурно-семантичне ціле, ядро порівняльної конструкції.

З'ясування семантики компонентів порівняння дає змогу вивчити особливості мовомислення і світосприйняття автора, психологію творчості, виявити об'єктивну прагматичну інформацію, що є частиною зображуваного [6, с. 45]. Семантика предмета порівняння, як правило, не є випадковою, вона пов'язана зі змістом усього твору. Предмет порівняння характеризується через безліч різних предметів. Через асоціації компаранта (предмета порівняння) з іншими предметами виявляються його додаткові властивості, що розкриваються в ході характеристики його через безліч образів, пов'язаних з предметами, що додатково асоціюються з основним об'єктом. Вибір об'єкта порівняння ґрунтується не на реальній подібності, схожості предметів і явищ, а на уявленнях, думках, почуттях, внаслідок яких одне уявлення, почуття викликає інше [5, с. 49]. Саме безліч образів, що характеризують той самий предмет, сприяють актуалізації значної кількості асоціацій, що розширює асоціативне поле порівняння.

У поетичному мовленні досить часто один і той же предмет може бути і суб'єктом (предметом), і об'єктом (образом) порівняння. Так, в аналізованих текстах з об'єктом порівняння «птахи» асоціюються *думи, час, пісня, серденько, сніг, хмарка* тощо. Тоді як суб'єкт порівняння «птахи» спостережений у прикладковому сполученні з лексемами *пісня, хмарка, менестрелі* (рис. 1).

Рис. 1. Лексема «пташка» як суб'єкт (предмет) і об'єкт (образ) порівняння

Відповідно до семантики компонентів компаративної конструкції у поетичних текстах Лесі Українки і Ліни Костенко виявлено декілька тематичних груп порівняння. Однією з найбільших в аналізованих творах є тематична група, де об'єктом порівняння виступають *тварини* та *птахи*. Представники фауни часто залучаються до образного мовлення, адже уособлюють грацію та елегантність, спритність та швидкість, відданість, легкість і водночас небезпеку, а також можуть виражати наявність або відсутність якоїсь здатності тощо. Більшою мірою ця категорія представлена у мовотворчості Ліни Костенко: «старий співак співав, **як пелікан**, проціджуючи музику крізь воло» [3, с. 64]; «у нього й хмари вигинались **зм'ями**» [3, с. 96]; «старий валун був **схожий на ведмедя** – і зупинився дикий чоловік» [3, с. 351]; «дрімотні міни – **круглі черепахи** – в землі шорсткій ворухаються, повзуть» [3, с. 75]; «Земля – **як панцир черепах**, лежить, не змита і грозою» [3, с. 190]; «мої думки, **як дикі голуби**, в полях шукали синього притулку» [3, с. 293]; «пливе над світом осінь, **як медуза**, і мокре листя падає на брук» [3, с. 78]; «смуток нащадків – **як танець бджоли**» [3, с. 15]; «на плечі стрибне слава, **як пантера**, – він не помітив, бо косив траву» [3, с. 244]; «я ж не самотній тут, **як вовк**» [3, с. 244]; «на самісінквій полюс, де ходє жук, **як пінгвін**» [3, с. 43]; «суха, порепана дорога повзе, **як спраглий крокодил**» [3, с. 45]; «вже пси вишкірюють на мене, **як леви**, криваві паці» [3, с. 217]; «і тільки сонце, сонце, сон... над нерозгаданістю літер на скелі дикій, **як бізон**» [3, с. 242].

У Лесі Українки об'єктами порівняння частіше виступають птахи: «вони кохаються, **мов голуб'ята**» [2, с. 45]; «думка пада, **мов підбита птиця**» [2, с. 41]; «вже пролетів, **немов пташка зальотна**, весняний той час» [2, с. 43]; «думка мовчала, **мов пташка** у клітці замкнута од світа» [2, с. 88]; «линь, моя пісне, **як чайка прудкая**» [2, с. 89]; «до тебе все летять мої думки, **так з вирію в свій край летять пташки**» [2, с. 223]; «чому ж би їм не злинути угору, **мов жайворонка спів**» [2, с. 236]; «мріє, колиш ти **літала орлом** надо мною» [2, с. 398] тощо.

Суб'єктами порівняння виступають найрізноманітніші предмети: *хмари*, *валун*, *міни*, *Земля*, *думки*, *осінь*, *смуток*, *слава*, *жук*, *дорога*, *пси*, *сонце*, *думка*, *час*, *пісня* тощо. За ознакою тематичної належності компонентів, які аналогізуються з тваринами і птахами, виділяємо в межах цієї групи такі основні лексико-семантичні моделі порівнянь, як: «предметний світ – фауна», «абстрактне поняття – фауна», «фауна – фауна» тощо.

Тематична група з флоронаімами як об'єктами порівняння є досить поширеною в аналізованих поетичних текстах. Суб'єктами порівняння найчастіше виступають номінації людей, абстрактних понять, явищ природи, що в порівняльному зближенні з флоронаімами утворюють такі лексико-семантичні моделі порівнянь:

1) «людина – флора»: «я ж без тебе, **мов квітка**, зів'яла» [2, с. 189]; «удлучив дівчину, і полягла вона, **немов прибита градом ніжна квітка**» [2, с. 175]; «**ти наче дуб високий та міцний**» [2, с. 105]; «хотіла я б тебе, **мов плющ**, обняти» [2, с. 105]; «міцний, **як дуб кременний**, слов'янин покірно руки склав в кайданах паперових» [2, с. 218]; «а вранці крізь бузок дивилася на тітку, котра була чомусь – **як свіжий куц бузку**» [3, с. 68]; «я воду пив з долоні, **як із лотоса**» [3, с. 191] тощо;

2) «абстрактне поняття – флора»: «мої мрії найкращії в'януть, **мов розквітлі в осені квіти**» [2, с. 295]; «хай процвіта ваша воля, **як рута**» [2, с. 394]; «радісна, тиха надія, **мов квітка лілеї**, розквітла» [2, с. 65]; «слова росли із ґрунту, **мов жита**» [3, с. 161] тощо;

3) «явище природи – флора»: «де куц туману, **як бузок**, розрісся» [3, с. 412]; «гинуть ті хвили, **мов квіти барвисті**» [2, с. 72] тощо;

4) «предметний світ – флора»: «ті букочки вірменські виводять, **як стеблини**, і слізьми поливають, і букви прийнялись» [3, с. 23]; «з малювань, тонких, **як листя папороті**, світився лик розп'ятого Христа» [3, с. 386] тощо.

Рослинний світ посідає вагомe місце у мовотворчості Лесі Українки і Ліни Костенко, оскільки його об'єкти стають компараторами порівняння. В пошуках аналогій для характеристики предмета порівняння поетеси звертаються до відомих з дитинства образів рослин, які в поетичному контексті набувають символічного звучання. Деякі рослини є традиційними народними символами, що асоціюються з певними відчуттями, особливостями світосприйняття. Саме символічне значення часто береться до уваги поетесами у разі вибору об'єкта порівняння. Так, у творчому доробку Лесі Українки поширеним є образ дубу як символу духовної і фізичної сили, символу довголіття. Для поетичних текстів Ліни Костенко характерними є компаративами, об'єктом порівняння в яких є *жито*, *бузок*, *папороть* тощо.

Природа є незаперечним джерелом натхнення для поетеси, тому досить часто в ролі об'єкта порівняння в поетичному мовленні Лесі Українки і Ліни Костенко вживаються лексеми на позначення явищ природи. В образно-емоційній структурі порівняльних конструкцій з назвою «явище природи» як об'єктом порівняння з'являються семи 'лихо', 'нещастя', 'біда', що спостерігаємо і в широкому контексті: «Хоч не зруйнована – руїна ся будова, / З усіх кутків тут пуста вигляда. / **Здається, тільки що промчалась тут біда, / Мов хуртовина грізна, раптова**» [2, с. 95].

У тематичній групі компаративем, у яких об'єктом порівняння виступає явище природи, виділяємо такі лексико-семантичні моделі:

1) «предметний світ – явище природи»: «каміння *гостре посипалось навколо, наче град*» [2, с. 175];

2) «абстрактне поняття – явище природи»: «*промчалась тут біда, мов хуртовина грізна, раптова*» [2, с. 95]; «*над нами теж, мов туча громовая, нависли влади темної погрози*» [2, с. 166]; «*лихо моє, мов туман восени*» [2, с. 196]; «*хай пролетить ся пісня одиноко, як вихор через море льодове*» [2, с. 239]; «*промчалась біда, мов хуртовина грізна, раптова*» [2, с. 95]; «*лихо, мов хмара грізна, йшло*» [2, с. 49]; «*нависли влади темної погрози, мов туча громовая*» [2, с. 166];

3) «явище природи – явище природи»: «*в пахучій хмарі дощової глици стоїть туман, як небо на землі*» [3, с. 44];

4) «людина – явище природи»: «*чом не заграми колом танцюристам, мов діамантові сніжинки в хуртовину*» [2, с. 237]; «*так думки печаль прополоскали, що, як сад під зливою, живу*» [3, с. 329]; «*але поет природний, як природа*» [3, с. 69] тощо.

Назви астрономічних об'єктів у поетичному мовленні Лесі Українки і Ліни Костенко можуть виражати ідеї глибоко психологічного чи філософського характеру, відображаючи величність, загадковість та невизначеність світу. Вони часто вжиті при дієсловах, зокрема дієсловах руху, забезпечують динамічність, підсилюють стрімкий, напружений характер його протікання, наприклад: «*нехай тепер щастя зайшло, як і сонце...*» [2, с. 208]; «*розсипала палкі іскри, мов ясній зорі*» [2, с. 248]; «*мов зірка Марс кривава, сяють очі*» [2, с. 183]; «*ї знову мчиш, як метеор, ти*» [3, с. 123]; «*циганки ото десь по містечку як пройдуть, мов комети*» [3, с. 402]; «*слова як сонце сходили в мені*» [3, с. 14] тощо.

У тематичній групі компаративем, у яких об'єктом порівняння виступає астрономічна назва, виділяємо такі лексико-семантичні моделі, як: «людина – астрономічна назва», «абстрактна назва – астрономічна назва» тощо.

Невід'ємним складником життя поетес є їхня письменницька діяльність й усе, що пов'язано з нею. Осмислення призначення поета й поезії відбувається крізь призму опоезитування думки, голосу, слова, ритму, пісні, вірша, поезії, поета і т. ін., що відображено в порівняннях, наприклад: «*гетьте, думи, ви, хмари осінні*» [2, с. 37]; «*ї вірші, мов легкі стріли*» [2, с. 171]; «*поезія – це свято, як любов, о, то не є розмова побутова*» [3, с. 93] тощо.

Література:

1. Бідюк О. Мова віщих знаків у стилі Лесі Українки та Ліни Костенко. *Леся Українка і сучасність* : збірник наукових праць. Луцьк : РВВ «Вежа», 2007. Т. 4, кн. 1. С. 398–409.
2. Українка Леся. Твори в чотирьох томах. Том I. Київ : Дніпро, 1981. 541 с.
3. Костенко Л.В. Вибране : Поезії. Київ : Дніпро, 1989. 559 с.
4. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
6. Романченко А.П. Семантичні типи порівнянь у художньому мовленні Ліни Костенко. *Записки з українського мовознавства*. 2013. Вип. 20. С. 43–50.

У тематичній групі, у яких суб'єктом (предметом) порівняння виступає результат мисленнєвої/мовленнєвої діяльності, виділяємо такі лексико-семантичні моделі:

1) «результат мисленнєвої/мовленнєвої діяльності – фауна»: «*досить невільня думка мовчала, мов пташка у клітці замкнута од світа*» [2, с. 88]; «*думки-гадки, мов птахи нічні*» [2, с. 89]; «*думки крилами тріпотіли, мов над огнем метелики нічні*» [2, с. 224]; «*мої думки, як дикі голуби, в полях шукали синього притулку*» [3, с. 293] тощо;

2) «результат мисленнєвої/мовленнєвої діяльності – флора»: «*слова росли із ґрунту, мов жита. Добірним зерном колосилась мова. Вона як хліб. Вона мені свята. І кров'ю предків тяжко пурпурова*» [3, с. 161];

3) «результат мисленнєвої/мовленнєвої діяльності – явища природи»: «*гетьте, думи, ви, хмари осінні*» [2, с. 37]; «*усе одбивається в пісні, як в морі*» [2, с. 171]; «*не раз мій голос дико залуна, немов серед безлюдної пустині*» [2, с. 182]; «*в її речах слова котились, наче хвилі, мов сльози по її замучених братах*» [2, с. 231]; «*слова як сонце сходили в мені*» [3, с. 14];

4) «результат мисленнєвої/мовленнєвої діяльності – предмет»: «*ї вірші, мов легкі стріли*» [2, с. 171]; «*Відходять вірші, наче поїзди*» [3, с. 173];

5) «результат мисленнєвої/мовленнєвої діяльності – абстрактні поняття»: «*знов зривалися слова палкі, ворожі, мов грізні вирокі всім тим, що кров лили*» [2, с. 231]; «*душа шукає слів, як молитов*» [3, с. 284] тощо.

Слово – ключовий концепт поетичних творів Лесі Українки. В ідіолекті письменниці зафіксовані такі вербальні втілення цього образу, як: *слово-зброя, слово-птиця, слово-вогонь, слово-меч, слова-ридання*.

Висновки. Можливість виникнення образу і ступінь його яскравості залежить від характеру значень лексичних одиниць, на основі яких виникає порівняння. Звернені іноді до інтелекту, а частіше орієнтовані на чуттєве сприйняття, образні порівняння Лесі Українки і Ліни Костенко загалом є творчим здобутком митців, вони наповнені естетичним смислом і наділені потужними експресивно-емоційними потенціями. Порівняння викликають широке коло асоціацій, актуалізують образні уявлення тих фрагментів національної картини світу, характеристики яких формують нові оказіональні значеннєві плани, викликають відповідну реакцію читача. У порівняльних структурах поетеси втілили світогляд, свою життєву позицію, вибудували індивідуальну мовну картину світу.

References:

1. Bidyuk, O. (2007). Mova vishchykh znakov u styli Lesi Ukrayinky ta Liny Kostenko. Lesya Ukrayinka i suchasnist': zbirnyk naukovykh prats' [The language of divine signs in style of Lesya Ukrayinka and Lina Kostenko]. *Lesya Ukrayinka and modernity: a collection of scientific works*. Luts'k: PH «Vezha», Vol. 4, B. 1, P. 398–409 [in Ukrainian].
2. Ukrayinka Lesya. (1981). Tvory: v chotyr'okh tomakh [Ukrayinka Lesya. Works: in four volumes]. Vol. I. Kyiv: Dnipro, 541 p. [in Ukrainian].
3. Kostenko, L.V. (1989). Vybrane: Poeziyi [Selected: Poems]. Kyiv: Dnipro, 559 p. [in Ukrainian].
4. Mats'ko, L.I., Sydorenko, O.M., Mats'ko, O.M. (2003). Stylistyka ukrayins'koyi movy: pidruchnyk [Stylistics of Ukrainian language: Textbook]. Kyiv: Vyscha shkola, 462 p. [in Ukrainian].
5. Literaturoznavchyy slovnyk-dovidnyk (2007). [Literary dictionary-reference] / Ed. R.T. Hrom'yak, Yu.I. Kovaliv, V.I. Teremok. Kyiv: PC «Akademiya», 752 p. [in Ukrainian].
6. Romanchenko, A.P. (2013). Semantychni typy porivnyan' u khudozhn'omu movlenni Liny Kostenko [Semantic types of comparisons in literary speech of Lina Kostenko]. *Notes on Ukrainian Linguistics*. Issue 20. P. 43–50 [in Ukrainian].